

amb heroisme. No és estrany; nosaltres defensem el nostre, el que ens volen prendre, i ells lluiten per compte dels seus amos, que no és igual. ¿No saps per què corre més la llebre que el gos quan l'empaita, essent la llebre més petita i el gos més gros? Doncs, mira: la llebre quan corre i fuig del gos es defensa a ella mateixa, mentre que el gos defensa a l'amo, car si agafa la llebre no és pas per ell, sinó que l'ha de lliurar a l'amo; igual és, doncs, la nostra lluita.»

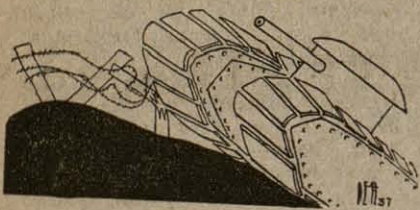
Senzilla i vertadera imatge! Com poden lluitar posant en la lluita el cor i l'ànima i la vida tota, aquests pobres italians i alemanys i moros que saben que el seu preu consistirà en retornar, als seus llocs d'origen o bé portar-los al Pireneu per a atacar a França? Si, lluiten, però, com el gos que empaita la llebre: sota l'amenaça del càstig de l'amo; sota l'amenaça de les pistoles dels «pinxos» del «caudillo», del botxí de la seva mateixa Pàtria, aquesta Pàtria que diu vol salvar dels «rojos» i que ell no ha vacil·lat en vendre als dos primers assassins de la humanitat.

Resistirem, resistirem, diu la carta vinguda del front; i resistir vol dir victòria. «El triomf serà del que resisteixi l'últim quart d'hora», digué un mariscal francès; i aquest últim quart d'hora els nostres combatents el volen resistir ells, i el resistiran!

Cert, el resistiran, perquè saben que sols així venjaran les incursions que l'aviació estrangera realitza damunt de les seves viles i ciutats; sols així acabaran aquestes salvatjades premeditades i pensades; sols així acabaran aquestes tràgiques romeries de dolor i de llàgrimes que a cada raid feixista segueixen els carrers de les ciutats, camí dels hospitals i cementiris.

Pels nostres combatents, pels nostres alliberadors, pels nostres sants Jordi, la nostra reconeixença més sincera i duradora.

ANTONIA ABELLÓ

L'únic argument dels pobles petits davant la defecció dels grans

DE LA RERAGUARDA AL FRONT LLETRES AL MEU GERMÀ

III

Estimat Pere:

La distància que ens separa, l'accidentat del terreny on tot em fa suposar que et trobes i les dificultats en el transport, són potser la causa que les nostres cartes arribin a destinació amb força retard. Tinc a les mans la teva lletra del dia 17, tot just arribada i en ella em demanes noves d'un dels darrers bombardeigs de Barcelona que, com un vague rumor, ha arribat a tu. De les teves ratlles es transllueix com en el front es pateix sovint, pensant en la ciutat i en les persones estimades que són a la llar i que per trobar-se aquesta ben allunyada del front, sembla que no hauria de córrer el perill que moltes vegades és superior al de vosaltres.

Malauradament, en aquest cas la lògica no és la realitat i quants innocents no reposen per a sempre, víctimes dels criminals bombardeigs de les poblacions civils! El rumor per tu copsat, és cert; en un mercat força concorregut i en un dels moments de màxima aflluència, a les onze del matí, caigué la metralla homicida d'una al·lòria inverosímil i les víctimes foren nombroses. La setmana següent, la que avui fineix, un altre fort bombardeig sembrà el dol en moltes famílies d'una populosa barriada obrera, i tant de l'un com de l'altre, a casa n'havem sortit indemnes. Comprèn, m'imagino, la teva esgarripança en assabentar-te que la Capital de Catalunya ha estat sobrevolada per les ales negres del feixisme, car difícil-

ment oblidaràs mai que en el curt termini de dos mesos i per dues vegades, la teva llar, la llar del teu fill, fou considerablement mutilada i si bé tingueren la sort d'eixir-ne sense irreparables conseqüències, l'ensurt sofert per tots els que s'han trobat en aquests casos, és inoblidable i fa que la seva comprensió abasti més fàcilment la tragèdia de les víctimes de cada vegada. I tot això, per què? Tots sabem que si bé rara vegada poden haver anat els explosius a objectius susceptibles d'ésser considerats com a militars, d'altres, la immensa majoria, l'objectiu que cerquen des de quatre mil o cinc mil metres d'altària, és el d'aconseguir la desmoralització de la població civil, i si en sabessin de bona font els resultats! La indignació creixent i el crit de venjança que neix espontani en el pit de la mare, dels fills, i dels pares, moltes vegades ciutadans pacífics, i fins i tot — per què no dir-ho? —, fins llavors possiblement indiferents a la lluita.

La República ha clamat ben sovint, perquè aquests crims inqualificables s'acabin. Acut a les potències poderoses, a la Societat de Nacions i els seus raonats informes no han trobat altre ressò que el de seguir donant bel·ligerència a aquests dos Estats que han portat llurs exèrcits i la seva aviació a la Península per a extingir-la si això fos cosa al seu abast; le claudicacions constants dels Estats dits democràtics — fixa't que mai com ara cal no con-

Literàries

CAMINS DE DOLOR...

(Poemes de la nostra guerra)

II

AL MEU FILL COMBATENT...

Avui t'he vist entre somnis,
com en dies llunyans d'enyorada infantesa,
entre núvols rosats de ta carn nacarada i de perla
fill meu!...

Avui t'he vist entre somnis!
I aquells núvols rosats s'han cobert de negrors
de tempesta...

I t'he vist a cavall de quimeres, entre flames de foc
de banderes amarades de Pàtria...

Les mes pures recances d'amor m'invadien,
com l'alba invadeix la natura omplint-la de cànctics
i notes subtils...

Fantasies sonores de rou dels matins!...

Avui t'he vist entre somnis!
I els estels m'ha semblat que em parlaven de tu.
Rosari de notes ardents, degotalls de sofrències!...

El meu cor s'extremí, flagel·lat pel turment
de saber-te colpit per la negra dissort de la absència
fill meu!...

Avui t'he vist entre somnis!
Decidit avançaves enmig del combat,
nibat per la llum de la Fe i l'Esperança...
I en els camps esventrats pels obusos traidors,
la terra nodrida amb la sang de tants màrtirs
panteig de dolor, reclamant anhelant la venjança...
I pels solcs flamejants de la terra esberlada,
arestes d'acer,
i muralles de pits com el teu, d'altres fills de la Pàtria,
amarats de grandesa sublim,
li responen ¡PRESENT!...

R. MASSIP I TARRAGÓ

fondre l'Estat amb la Nació — han portat al món al cantell de l'abisme que seria la guerra d'Europa; Catalunya i Espanya carregades de raó han demostrat com cal defensar la dignitat escarnida per aquells als quals van a trobar encara, a casa seva i amb actituds de rebaixament, els qui devien imporsar-se amb la seva força, si arribava el cas, als deliris de megalomania, de bogeria dels governants d'aquests dos Estats que sense haver-nos declarat la guerra, ens la fan d'ençà de més de dos anys. Ah!, però el redreçament dels països tots, s'imposarà al del seus propis governs i la fi que s'albira d'aquest matx és ben esperançador; quan els pobles impelleixen als qui més o menys autènticament els representen a l'actitud enèrgica que avui sembla existeix en els Governos de Txecoslovàquia, de França, d'Anglaterra, de Nord-Amèrica, l'esdevenidor que endevinen en definitiva és per a sentir-nos optimistes. Recordem sempre el proverbi de què les causes justes triomfen sempre; el que cal moltes vegades és saber aguantar, saber esperar.

La nostra lluita, cruenta, mantinguda per soldats del teu tremp, forçosament ha d'acabar com desitgem els que ens trobem en guerra que han provocat els altres; amb una pau duradora i estable pels principis amb què es fonamenten i per aconseguir aquesta pau, lluitarem ara i sempre tots plegats.

La setmana que anem a començar, és possible que per a tots sigui pròdiga en esdeveniments; esperem, doncs, el teu transcurs i poder així comentar-los en la meua propera lletra; mestrestant amb l'afecte de sempre, t'abraça el teu germà,

RAMON

25 de setembre del 1938.

Assaig

LA MORT

Per EMILI BAUDIN

(Continuació)

D'aquests estudis, d'aquestes meditacions, d'aquestes recerques en resulta, sí, que existeix l'ànima o l'esperit i que la ment és, senzillament, la que el posa en comunicació amb el cervell valent-se de les neurones.

Aquesta explicació, basada en les teories teosofiques, és força satisfactòria, però no ens diu encara què és l'ànima o l'esperit, ni tampoc no ens diu què és la mort, i precisament ens cal una explicació científica que cap de les doctrines no ens han donat fins ara.

Què és, doncs, l'ànima? Què és l'esperit que ho empena tot? Què és la mort?

Per a trobar una explicació satisfactòria ens hem d'apartar de les creences religioses i de les doctrines teosofiques si bé reconeixem que totes elles són força apreciades i necessàries per a la convivència humana i molt especialment les doctrines teosofiques que es pot dir que són una selecció de les millors doctrines i la ciència ens donarà, possiblement, una idea ben definida.

Sabem que la física ens ensenya les lleis naturals i els fenòmens a què estan sotmesos els cossos, però aquestes lleis no les coneixem pas totes. Manta teoria que semblava llei ha estat motiu de polèmiques i després ha pogut ésser acceptada o rebutjada, però cada dia s'obren nous horitzons per als investigadors.

Hi hagué un temps que els fenòmens que no eren explicables se'ls atribuïa a l'electricitat. Després, moltes coses eren atribuïdes a les propietats de l'èter; ara es fan investigacions respecte als raigs còsmics i així successivament.

En veritat, els coneixements respecte les fonts d'energia són força limitats. Són conegudes les propietats (si bé no totes) de l'èter dels raigs còsmics, dels raigs ultravioleta, dels raigs infraroigs; solament se'n coneixen teories, però no es sap gairebé res referent a les fonts d'energia que motiven la suggestió, el magnetisme, la telepatia, la previsió dels esdeveniments futurs, la por ni la valentia, ni tampoc el per què aquests fenòmens psíquics es contagien gairebé sempre ni per què hi ha qui en un moment donat pot reaccionar i fer reaccionar els altres. Tampoc no es sap gairebé res del que són les forces espirituals, no es sap en què consisteixen; ni tampoc no es sap res de la força d'atracció dels sexes, ni dels odís racials ni subconscients, ni de l'amor dels pares als fills ni d'aquests als pares, ni de l'amor als objectes estimats, cosa semblant, però no iguala al fetixisme.

La Ciència, aquest atribut que la Suprema Saviesa ha concedit als humans, té encara molts i molts misteris per a descobrir. Quan més grans són els horitzons oberts a les investigacions humanes, més grans són els interrogants que es presenten a la nostra ment. Sempre se'ns presenten noves sorpreses, i l'home, el Rei de la Creació, reconeix que la seva intel·ligència és més privilegiada i tots els coneixements adquirits en totes les èpoques, no són més que una petita guspira, una part infinitesimal del què és la suprema Saviesa, la bonesa, la potència i la grandesa del Creador dels milers de milions d'universos que amb les seves miriades de milions de sistemes planetaris rutllen per l'espai.

I si hom comença a meditar sobre la grandesa incommensurable i inacabable de l'Infinit, sobre l'eternitat, ja mai començada ni acabada, de la qual el temps no pot ni donar-nos una idea, perquè l'eternitat, així com l'infinit, no estan ja a l'abast de la intel·ligència dels humans; hom veu la seva pròpia insignificança i es reconeix que l'orgull, la vanitat i fins i tot el talent, la saviesa i la glòria no són més que ridícules i misèries davant dels misteris de la Creació, obra del Gran Arquitecte que és el Tot.

(Segueix a la pàg. 4)